

Høringssvar – Forslag til endringer i barnehageloven, opplæringsloven og friskoleloven med forskrifter

«I alle handlingar og i avgjerder som vedkjem elevar, skal kva som er best for eleven, vere eit grunnleggjande omsyn.»

(Forslag til ny Opplæringslov, § 2-1)

Fjernundervisning, herunder bruk av robot i undervisningen:

Høringsnotatet gir ikke forslag til bestemmelser. Vi ber departementet om å revurdere dette. Etter vårt syn er det stort behov for bestemmelser som gjelder bruk av robot, men også situasjoner hvor lyd og blide strømmes fra alminnelig klasseromsundervisning til nytte for en eller flere elever som ikke kan møte på skolen. Disse to formene for fjernundervisning har mange likhetstrekk, men er også i en grad forskjellige. Begge skiller seg også vesentlig fra fjernundervisning når alle elevene er på hver på sin plass, og hvor undervisningen er lagt opp som fjernundervisning for alle.

Undervisning av fysisk tilstedeværende personvern i et klasserom e.l. gir en verdifull ramme av situasjonell og fysisk lukkethet. At hva som skjer og hvem som sier hva strømmes ut av klasserommet gir en endring i denne rammen, både av betydning for det undervisningsmessige og for den enkeltes personvern. Strømming av undervisning i klasserommet er et inngrep i personvernet for både lærere og elever.

På den andre siden står et annet vesentlige hensyn, særlig barn som over lang tid ikke kan møte på skolen. Dette krever balansegang. Per i dag er det stor usikkerhet om temaet. Situasjonen ligger til rette for sprikende praksis og uklarhet om hvordan personvernet ivaretas. At all klasseromsundervisning strømmes er ikke vanskelig å få til, og det vil ofte være hjemmевærende elever som kan ha nytte av dette. Kanskje også oppleve det som en rett eller noe de forventer å få. Det er behov for rammer.

Bruken av denne type midler bør derfor reguleres i bestemmelser slik at det blir rimelige terskler for når denne type midler kan brukes og at strømming av lyd og bilde fra klasserommet ikke blir for omfattende. Etter vårt syn er det viktig at strømming fra klasserommet totalt sett ikke skal utgjøre en stor del av den alminnelige lærer og elevs hverdagsliv på skolen (Gitt en normal skolehverdag slik vi kjenner den fra før Corona). Vi ber derfor departementet se spesifikt på muligheten for bestemmelser for når denne type undervisning kan/skal skje.

Ikke-anonyme læringsmiljøundersøkelser- ny § 22A-5 i forskrift

Fylkeskommunen støtter forslaget, men synes bestemmelsen er for lite presis i forhold til at bruk av ikke-anonyme undersøkelser skal være siste unntak. Det bør komme frem av bestemmelsen at andre tiltak for å kartlegge skolemiljøet skal være prøvd ut først.

Fylkeskommunen mener også at det skal komme frem av bestemmelsen at undersøkelsen er frivillig å besvare.

Fylkeskommunen er enig i at det bør være et krav om at skolen på egent måte skal kontrollere riktigheten av opplysningene i undersøkelsen. Det er uklart for fylkeskommunen hvordan man skal gjennomføre slike undersøkelser. Departementet må derfor presisere i forarbeidene hvordan slike undersøkelser kan skje.

Når det gjelder sletting mener fylkeskommunen at det bør være særskilte krav om dette. Resultatene ved oppsummering i anonymisert form og statistikk kan bevares, men øvrige dokumenter i undersøkelsen bør slettes. Når disse dokumentene skal slettes bør sees i sammenheng med formålet med lagringen. En undersøkelse er et øyeblikks situasjon. Ingen verdi etter at man har trukket konklusjonen, max 1 år.

[Deling av personopplysninger med andre skoler, andre tjenester mv.](#)

Overordnet sett mener Fylkeskommunen at Opplæringsloven med forskrift bør ligge nærmere forvaltningsloven og i særdeleshet «Forslag til endringer i forvaltningsloven m.m. – utvidet adgang til informasjonsdeling». Her er nytt lovforslag, at forvaltningsorganer skal kunne dele taushetsbelagte opplysninger med personer i andre forvaltningsorganer så langt det er nødvendig for å utføre oppgaver som ligger til mottakerorganet (forslag: Ny § 13 b første ledd nr. 7). Dette mener vi er en viktig føring å ta med seg inn i denne høringen.

Høringsnotatet har i liten grad problematisert rundt elevenes krav til tilpasset opplæring, opp mot elevenes personvern hensyn. Fylkeskommunen opplever at hensynet til personvernet til tider kan stride mot elevens beste og kravet om tilpasset opplæring i opplæringsloven § 1-3 og spesialundervisning § 5-1. Fylkeskommunen opplever at det er behov for relevant informasjon før eleven kommer fra en annen skole for å oppfylle kravet om tilrettelegging og tilpasset opplæring. Når eleven ikke samtykker til å dele denne informasjonen gjør dette arbeidet til skolen vanskelig i forhold til kravet om tilpasset opplæring. Vi ber departementet foreta en konkret vurdering om disse to forholdene: Elevens rett til tilpasset opplæring og elevens rett til ikke å dele informasjon fra andre skoler som vil være relevant for en tilpasset opplæring.

Er dere enig i at det skal være samme adgang til å dele opplysninger om elevene uavhengig av om det er skolebytte innad i en kommune/fylkeskommune eller skolebytte over kommune-/fylkesgrenser?

Vi er ikke enige i det utgangspunktet.

Vi mener, tråd med Forvaltningsloven per i dag, at det bør være større adgang til å videreformidle taushetsbelagte opplysninger innen samme organ eller etat. Fylkets egne skoler skal som minimum ha tilgang til den dokumentasjon de trenger for å gjøre lovpålagte oppgaver, tilrettelegge og gi eleven best mulig oppfølging. Hvis ovennevnte forslag til ny § 13 b første ledd nr. 7 blir vedtatt, da mener vi at Opplæringsloven med forskrift bør ligge til rette for tilsvarende deling mellom ulike kommuner/fylkeskommuner.

Vi mener ikke, at kommuner og fylkeskommuner har et likt utgangspunkt i forhold til skolebytte. Veldig mange elever på videregående skole har som forutsetning at de må

bytte skole underveis. Flere skoler tilbyr kun programmer på Vg1, alle elever må da fortsette Vg2 på en annen skole. Gjennomføring av videregående opplæring i en fylkeskommune er et samlet løp på tross av skolebytte. Det hender også at elever ikke kommer inn ved den skolen de har som 1. valg på Vg1, og at de derfor frivillig bytter skole gjennom sitt skoleløp. Det er et betydelig antall elever som bytter skole ved hvert inntak i Agder.

Er de formålene som er foreslått i opplæringsloven § 15-10 tredje ledd og friskoleloven § 7-9 tredje ledd tilstrekkelige, eller bør det kunne deles opplysninger om elever til andre formål ved overgangen fra grunnskole til videregående opplæring uten krav om tillatelse fra eleven?

Er listen over opplysninger som er foreslått i forskrift til opplæringsloven § 22A-3 og forskrift til friskoleloven § 7B-3 tilstrekkelig, eller bør det også kunne deles andre opplysninger om elever ved skolebytte uten krav om tillatelse fra eleven eller foreldrene?

Forslaget tilsier at fylkeskommunen skal få utlevert de opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre inntak, her ønsker vi å tilføye, at alle som søker 1. februar også er en del av inntaket. Det vil si at fylkeskommunen trenger dokumentasjon som underbygger den retten som de ulike paragrafene gir. Dette er eksempelvis sakkyndig vurdering, enkeltvedtak om spesialundervisning og enkeltvedtak om særskilt språkopplæring. Det er grunnskolen som har den dokumentasjon tilgjengelig i sitt fagsystem, og som enten må oversende dette digitalt og sikkert til fylkeskommunen, eller trekke det ut av sitt system, eventuelt skrive ut i papir, lagre lokalt på pc, sende digitalt på nytt, for at eleven kan stå som formell avsender av dokumentasjonen. Oversendelse av 1. februar-dokumentasjon gjøres av grunnskolen, i samarbeid med eleven – ikke av eleven selv.

Supplerende informasjon som kan oversendes knyttet til det ordinære inntaket 1. mars kan ikke forhåndsdefineres, derfor må eleven selv oversende eller samtykke i hvert enkelt tilfelle. Fylkeskommunen stiler spørsmål ved om rutine og systemet er godt nok hos avgiverskolen i forhold til å informere eleven om reglene rundt samtykke, og hvilke konsekvenser det får for eleven dersom de ønsker å begynne med «blanke ark». En konsekvens er at det vil ta lengere tid før skolen får gitt tilpasset opplæring, da det kan ta tid å oppdage hva som må tilpasses den enkelte elev. Fylkeskommunen ønsker derfor at det kan presiseres hvilke krav avgiverskolen må oppfylle før eleven sendes videre. For eksempel hvilke krav de har til informasjonsplikt til eleven. **Hvis** både 1. februar og 1. mars søkere må samtykke til at informasjon kan overføres mellom grunnskole og videregående skole, da hadde det vært en fordel om eleven samtidig ved søknad til videregående skole gir et digitalt samtykke til at fylkeskommunen kan innhente nødvendig dokumentasjon fra grunnskolen. Dette er ikke et alternativ i Vigo i dag.

I høringsuttalelsen skriver departementet følgende på side 95:

«Departementet legger til grunn at fylkeskommunen må kunne få opplysningene fra søkeren bekreftet fra grunnskolen, uten at det er behov for særlige regler om dette»

Fylkeskommunen er usikker på hva departementet mener med dette. Vi mener dette må presiseres. Innebærer dette at dersom eleven søker 1. februar, så kan fylkeskommunen innhente dokumentasjon fra grunnskolen for å få bekreftet

opplysningene søker gir, uten at det trengs et særskilt samtykke. Mener departementet at eleven samtykker til innhenting av opplysninger ved å søke 1. februar?

Er listen over opplysninger som er foreslått i forskrift til opplæringsloven § 22A-4 og forskrift til friskoleloven § 7B-4 tilstrekkelig, eller bør det også kunne deles andre opplysninger om elever ved overgangen fra grunnskole til videregående opplæring?

Som nevnt over, er opplysninger nevnt i § 22A-4 ikke tilstrekkelige for å kunne gjøre inntaksvedtak på 1. februarsøkere.

På samme måten som elevens samtykke til å utarbeide en sakkyndig vurdering, gir tilstrekkelig supplerende rettsgrunnlag for deling av opplysninger mellom friskole og PPT, som er nødvendig for å oppfylle retten (s. 99), så ønsker vi vurdert om ikke elevens formelle søknad om individuell behandling etter en bestemt paragraf, er tilstrekkelig supplerende rettsgrunnlag for deling av opplysninger mellom grunnskole og videregående skole.

Altså, når en elev søker 1. februar om individuell behandling, så ligger det implisitt en tillatelse til at grunnskolen, som har grunnlagsdokumentasjonen, kan oversende denne, eller til at fylkeskommunen som har en rettslig forpliktelse til å behandle dette, kan innhente disse opplysninger.

Det går mot prinsippet om gjenbruk og «kun én gang» at eleven skal sende inn dokumentasjon som det offentlige allerede har. Offentlige virksomheter skal gjøre bruk av de dataene som det offentlige alt har, i stedet for å spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst om (Digital agenda for Norge, Meld. St. 27).

Trenger fylkeskommunen opplysninger om karakterer og fravær fra grunnskolen for alle elever, eller holder det med slike opplysninger for dem som søker inntak til videregående opplæring?

Ja. Det kommer i en blokk overføring i januar og i juni for avgangselever. Denne danner grunnlag for prøveinntak hele våren og inntaket i juli. Det vil alltid være avgangselever som ikke søker det året som vi får karakterene. Karakterene blir da liggende til de evt. søker ved en senere anledning.

Hvis ikke karakteren kommer det året eleven er avgangselev får fylkeskommunen ikke inn karakterene i systemet. Hvis en elev da søker til fylket på et senere tidspunkt, vil ikke fylkeskommunen ha karakterer på eleven og må få de via eleven og karakterer må legges inn manuelt på hver enkelt elev. Dette er en stor prosess, hvert enkelt fag må legges inn. Dette gir rom for feilkilder og går i mot prinsippet om «kun én gang»

Har fylkeskommunen ikke karakterene ved prøveinntak vil dette gi et dårligere utgangspunkt for prøveinntakene og vurderingene som gjøres der. Da ses også på snitt i forhold til om fylkeskommunen skal øke kapasitet på tilbud eller ikke.

Oppfølgingstjenesten trenger også informasjon om de elever som ikke søker inntak.

[Kommentar til personvern og «blanke ark» internt i fylkeskommunen](#)

Vi mener ikke, at det er kompromitterende for elevens personvern, at intern mottakerskole får tilgang til den dokumentasjon som underbygger elevens rettigheter og

skolenes lovpålagte oppgaver. Krav om tilgangsstyring etter tjenstlig behov, taushetsplikt og opplæring i personvern og informasjonssikkerhet er gode redskaper.

Har ikke rådgiver og lærer de opplysninger de trenger, når de trenger det, i det sikre og tilgangsstyrte systemet de skal jobbe i, da risikerer vi at informasjon og dokumentasjon flyter på måter internt i organisasjonen, som er lite hensiktsmessige for informasjonssikkerheten og derav også personvernet.

9-a saker skal ikke videreføres ny skole uten samtykke, med unntak av 9-a 12. Å starte med «blanke ark» på grunn av trivsel og mobbing kan være hensiktsmessig, men å starte med «blanke ark» i forhold til fag, oppfølging og tilrettelegging er uhensiktsmessig.

Vi mener at høringsnotatet vektlegger «teorien» om blanke ark for høyt når det kommer til mottakerorganets lovpålagte oppgaver. Men henvisning til elevens beste, retten til tilrettelagt opplæring og et individuelt tilpasset opplæringstilbud, så har mottakerskolen bruk for eksempelvis: Sakkyndig vurdering, individuell opplæringsplan, enkeltvedtak om spesialundervisning, enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, årlig rapport om spesialundervisninger og annen grunnlagsdokumentasjon, som sier noe om elevens behov.

Vi mener, at i utgangspunktet skal dokumentasjon følge eleven ved internt skolebytte. For å tilrettelegge for teorien om «blanke ark», så kan eleven ha en mulighet for å motsette seg dette. Det vil si, default er at dokumentasjon følger eleven internt i fylkeskommunen.

[Kommentar til samtykke/tillatelse](#)

«...og det vil være lite byrdefullt å innhente tillatelse til å innhente flere opplysninger om eleven» (s. 91). Vi er ikke enige i det utgangspunktet.

De elevene som har mest dokumentasjon er oftest de svakeste med flest utfordringer, de kan også være de vanskeligste å få i dialog. Å skulle forholde seg til, og tillate hvilke dokumenter som kan overføres neste trinn/ny skole er ikke «lite byrdefullt» for hverken elev, rådgiver eller administrasjon. Det kan være 20, 40, 60 dokumenter knyttet til en elev i eksempelvis en elevmappe. Mange elever bytter skole underveis, ikke i tilknytning til søking om inntak.

Vi tviler på at et «blanko» samtykke i Vigo, til å innhente «...flere opplysninger om eleven...» (s. 96) vil bli godkjent, således må vi likevel ned på dokumentnivå, opplysningstyper eller formål. Dette vil ikke være «lite byrdefullt», og det vil medføre individuell og manuell håndtering av elevdokumentasjon på alle elever som flytter mellom interne skoler. Mulige konsekvenser er manglende tilgang til dokumentasjon, og derav dårligere tilbud og oppfølging til eleven, som igjen vil påvirke trivsel og gjennomføring.

Går eleven på samme Vg1 og Vg2 skole, da bør den dokumentasjon som er tilgjengelig for skolen også være tilgjengelig for en eventuell ny intern Vg2 skole. Det tjenstlige behovet for de to Vg2 skolene er det samme.

Departementet konkluderer at samtykke ikke bør brukes som grunnlag for utøvelse av offentlig myndighet» (s. 90). Vi forstår ikke i tilstrekkelig grad differensieringen mellom samtykke og tillatelse. Hvordan adskiller de seg i forhold til praktisk og juridisk håndtering og forpliktelser?

I høringsnotatet står: «Det skal heller ikke være nødvendig for den videregående skolen å få opplysninger om eleven før overgangen ettersom skolene uansett må være klare for å ta imot elever med ulike forutsetninger og behov» (s. 96) Det samme skrives om intern flytting. Dette utgangspunkt er vi ikke enige i, og det vil ikke ivareta hensynet til elevens beste.

Øvrige kommentarer:

Innhenting av opplysninger fra folkeregisteret:

Forskrift til opplæringsloven § 22 A-1 er ikke en del av denne høringen.

Fylkeskommunen ber likevel departementet se på om også denne bestemmelsen bør endres. Bestemmelsen sier når offentlig myndighet kan innhente opplysninger fra folkeregisteret uten hinder av taushetsplikten.

I forskriften til opplæringsloven skal fylkeskommunen forholde seg til § 6-8c «er nyleg komme til Noreg «og § 1-17 «... kortare enn 6 års butid i Noreg på eksamenstidspunktet ...». Disse opplysninger har fylkeskommunen altså en lovpålagt oppgave å forholde oss til, men vi har ikke hjemmel til å innhente de fra Folkeregisteret, jf. § 22A-1. Det vil si at elever selv må dokumentere dette for oss, selv om det ligger i et nasjonalt register som vi har tilgang til – men vi har ikke lov å bruke opplysningen. Dette er en tidsstopp i offentlig forvaltning. Det bør inngå i § 22-A 1, at vi også har tilgang til «oppholdsstatus» og «flyttedato» inn til Norge, ikke flytting internt i Norge..

Sammenhengende tjenester og digitalisering

Departementet resonerer følgende om nasjonal vitnemålsdatabase: «Det er naturlig å tro at dagens elever og studenter nærmest forutsetter at slik dokumentasjon er digitalisert og lett tilgjengelig for bruk til andre formål etter endt skolegang» (s. 112). Hvis det er et argument, så vil vi gjerne tilføye, at det er naturlig å tro, at dagens elever forventer at dokumentasjon som skal oppfylle de sine rettigheter, er lett tilgjengelig for de som skal hjelpe de, og gjøre lovpålagte oppgaver.

«Det er behov for mer kunnskap om hvordan tjenester bør ses i sammenheng med livshendelser, herunder når tjenestene går på tvers av de ulike forvaltningsnivåenes ansvarsområder og oppgaver. Nye innsikter bør brukes til å koordinere ansvarlige aktører for å utvikle sømløse og sammenhengende tjenester. Lover og forskrifter, inkludert begrepsdefinisjoner, er i dag i liten grad harmonisert mellom ulike tjenestekområder. Dette gjør det vanskelig å dele og gjenbruke data, som er en viktig forutsetning for å utvikle sammenhengende digitale tjenester.» (Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025 «En digital offentlig sektor», kapittel 2).

Korrekt og relevant informasjon til rett tid gir bedre forutsetninger for universell og individuell opplæring. Vi støtter jobben med tydeligere føringer for hvilken type informasjon som bør følge eleven «automatisk» på tvers av forvaltningsnivåer, og hva som skal være samtykkebasert og er tilhengere av mer standardisering. Mer ambisiøst kan der ligges til rette for en digital «Elevmappe/min side» som går på tvers av forvaltningsnivåer men som eies av eleven/foresatte. Her kan eleven/foresatte finne sine partsdokumenter, og selv samtykke der hvor det kreves, og gjøre disse tilgjengelige for ulike instanser.